

BEYNELMİLEL XXII. MÜSTEŞRİKLER KONGRESİ

1948 yılında Patis'te (23-31 Temmuz) toplanmış olan Beynelmîlel XXI. Müsteşrikler Kongresi, Türk delegelerinin teklifi üzerine, XXII. Kongrenin İstanbul'da toplanmasını kararlaştırmıştı. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul Üniversitesini -Ankara Üniversitesi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu ile iş birliği yapmak suretiyle- Kongreyi tertiplemeye davet etmiştir. Kongre, Türkiye Cumhur Başkanı sayın Celâl Bayar'ın himayesi altında İstanbul Üniversitesi Hukuk ve İktisat Fakültelerinin binalarında toplanacaktır (15-22 Eylül 1951).

I. KONGRE KOMİTELERİ :

Şimdiye kadar teşekkül etmiş olan komiteler şunlardır :

1) *Himaye Komitesi* : Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı, Dışişleri Bakanı, Millî Eğitim Bakanı, Ankara ve İstanbul Üniversitelerinin ve İstanbul Teknik Üniversitesinin rektörleri ve İstanbul Vali ve Belediye reisinden tereküp etmektedir.

2) *Şeref Komitesi* : Türk ve yabancı bilginlerden mürekkep Şeref Komitesi de teşekkül etmiş bulunmaktadır

3) *Millî Danışma Kurulu* : Kongrenin ilmi faaliyetini yönetmek amacıyla, şark ilimleri sahalarındaki mütehasıslarımızdan mürekkep bir de Danışma Komitesi teşkil edilmiştir; bu kurul, kongre toplandığı vakit seçilecek olan milletlerarası "Danışma Kurulu,"na -geniş kadrolu bir Tertip ve İcra Komitesi sıfatıyla- iltihak edecektir.

4) *Tertip ve İcra Komitesi* : İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü, Ankara Üniversitesi, Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu'nun temsilcileri ile görüşerek "Tertip ve İcra Komitesi,"ni Ekim 1950 içinde teşkil etmiş bulunmaktadır. Bu komite çalışmalarını aşağıdaki tâli komitelerle geliştirmektedir :

- a) Barındırma kolu,
- b) Sergi kolu,
- c) Gezi kolu,
- d) Bilim kolu.

II. KONGRE ÇALIŞMALARI :

Paris Kongresi, İstanbul Kongresinin vazifeleri hakkında bir karar almış yahut da bu yolda temenniler ızhâr etmiş değildir. 1950 yazında Türk bilginleri ve diğer memleketlerdeki müsteşriklerle yapılmış olan temaslar neticesinde İstanbul Kongresinin bundan önceki kongrelere nispetle daha geniş ölçüde tertibi arzusu belirtilmiştir ; zira İstanbul Asya ile Avrupa, İslâm âlemi ile Hıristiyan Garbın temasa geldiği en mühim bir mevki olduğu gibi Türkiye Devletinin de ilim ve irfan merkezidir. Yapılan müzakereler neticesinde kongrenin aşağıdaki seksiyonlara ayrılması muvafık görülmüştür :

1. Eski Şark
2. Eski Anadolu
3. Semitistik
4. İslâm tetkikleri
5. Uzak Şark (Çin, Japonya, İndonezya)
6. Orta Asya
7. Türkoloji
8. İndoloji
9. İran tetkikleri
10. Hıristiyan Şark
11. Ahd-ı Atik tetkikleri
12. Afrika tetkikleri
13. Ejiptoloji
14. Bizans-İslâm tetkikleri
15. İslâm sanatı.

Bu sonuncu seksiyon, XXII. kongrenin Türkiye'de bilhassa İstanbul gibi Türk-İslâm sanatının en mühim eserlerini ihtiva eden bir yerde toplanması dolayısıyla ilâve edilmiştir.

İştirak nispetinin fazla olacağını tahmin ederek seksiyonları tâli seksiyonlara ayırma hususu düşünülmektedir. Meselâ ihtiyaç hasıl olduğu takdirde "Eski Şark,, seksiyonu "Eski Şark Arkeolojisi,, ve "Eski Şark Filolojisi,, tâli seksiyonlarını ihtiva edecektir. "İslâm Tetkikleri,, seksiyonu, "İslâm Dini,, "İslâm devletlerinin hukuk ve sosyolojisi,, "İslâm devletlerinin siyasi, kültürel ve ekonomik tarihi,, ve "İslâm ülkelerinin tarihi coğrafyası,, gibi tâli seksiyonları muhtevi olacaktır. Aynı suretle "Türkoloji,, seksiyonu "Türk filolojisi,, "Türk ve Türkiye tarihi,, "Ural-Altay dilleri,, tâli seksiyonlarına ayrılacaktır. "İslâm sanatı,, seksiyonu için ise "Türk sanatı", "İran sanatı", "Arap sanatı", "Müslüman-Hint sanatı,, gibi tâli seksiyonlar düşünülmektedir. v. s.

Tebliğlerde tedahül olmaması ve birbirine yakın seksiyonlar arasında müşterek mevzülara dair genel oturumların tertibi bilhassa göz önünde tutulacaktır.

III. ÜYELİK :

Kongreye iştirak âidatı 15 Türk lirasıdır. Kongre üyelerine refakat edenlerin her birinden 10'ar Türk lirası alınacaktır. Paranın Temmuz 1951 ortasına kadar Tertip ve İcra Komitesi'ne gönderilmesi gerekmektedir. (Merkez Bankası, cari hesap No. 2046 Galata-İstanbul).

IV. SEYAHAT VE İSTANBUL'DAKİ İKAMET ŞARTLARI :

Kongre üyelerine Türkiye Devlet Denizyolları ile Demiryolları Genel Müdürlüğü gerek yurd içi ve yurt dışı hatlarında 50% miktarında bir tenzilât yapmaya karar vermiş bulunmaktadır. Bu duruma göre gerek batı Avrupa'dan ve gerek güney-doğu Akdeniz'den gelecek olan üyeler Türk vaporlarında bu tenzilâtтан istifade edebileceklerdir.

İstanbul'daki ikamet ve işe şartlarına dair Nisan 1951 sonunda yayımlanacak olan ikinci sirkülerde tafsilâtlı bilgi verilecektir.

V. TÜRKİYE İÇİNDEKİ GEZİLER :

Kongrenin kapanışından sonra arzu edenler için inceleme gezileri yapılacaktır :

1. Eski Şark ve Eski Anadolu seksiyonları için : Orta Anadolu gezisi. Ankara'ya kadar trenle ondan sonra ise otobüs ile yapılacak olan bu gezinin istikamet seyri şöyledir : Ankara-Yerköy-Yozgat-Alacahöyük-Boğazköy-Boğazhyan-Kayseri-Kültepe-Kayseri-Nevşehir-Göreme-Arapsun-Hacıbektaş-Kırşehir-Ankara.

2. Türk Tarihi ve İslâm devri mütehassısları için : İstanbul-Ankara-Kayseri-Niğde-Konya-Akşehir-Afyonkarahisar-Manisa-Balıkesir-Bursa-İstanbul.

3. Bizans-İslâm ve Hıristiyan Şark seksiyonu üyeleri için : İzmir, Bergama ve Efes'e bir gezi tertip edilecektir.

4. Arzu edenler olduğu takdirde Eski Anadolu, Eski Şark, Semitistik ve Ahd-ı Atık seksiyonu üyeleri için Karatepe'ye kadar ayrı bir gezi hazırlanabilecektir.

Gezilerin kaç malolacağı ve ne surette yapılacağı hakkında yine ikinci sirkülerde bilgi verilecektir.

VI. SERGİLER :

a) Anadolu'da : Kayseri, Niğde, Konya, Afyonkarahisar, Manisa, Bursa'daki binlerce nâdir yazmalarla sanat eserlerinin teşhiri için hazırlıklara girilmiştir.

b) Ankara'da: Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara Etnoğrafya Müzesinde, Türk etnoğrafyasına ait bir sergi hazırlanacaktır. Ayrıca bir de folklor gecesi tertip edilecektir. Bundan başka yine Müzeler Genel Müdürlüğü ve Türk Tarih Kurumu Kültepe eserlerinden mürekkep diğer bir sergi tertibini de düşünmektedir.

c) İstanbul'da : İstanbul'da ihzar edilecek sergilerden bir kaç şunlardır :

- 1- Eski Türk sanatı sergisi,
- 2- Meskûkât sergisi,
- 3- Devlet Arşivinden seçme tarihî vesikalar sergisi,
- 4- Kongrenin toplanacağı Üniversite binalarında şarkiyât kitapları sergisi (Bu sergiye yerli ve yabancı tâbi ve kitapçılar iştirak edecektir).
- 5- Temsiller meyânında : Karagöz ve ortaoyunu müsameresi ve millî Türk musikisi.